

УДК 343

V. Matviichuk

THE OBJECTIVE ASPECT OF A CRIME OF VIOLATION OF INVIOABILITY OF PRIVATE LIFE (PART 1, ARTICLE 182 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE)

В.В. Матвійчук

*аспірант кафедри кримінального права,
кримінології, цивільного та господарського права
ВНЗ «Національна академія управління»
м. Київ*

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЗЛОЧИНУ ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ (Ч. 1 СТ. 182 КК УКРАЇНИ)

Постановка проблеми. Питання, що стосуються об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, мають велике значення для теорії кримінального права та кваліфікації цього злочину.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами об'єктивної сторони цього злочину на фрагментарному рівні займалися такі вчені, як: Ю.В. Гродецький, С.В. Гізімчук, В.І. Тютюгін, М.І. Мельник, М.І. Хавронюк, М.К. Гнетнев, О.М. Готін, М.В. Мазур, А.В. Савченко, Ю.Л. Шуляк, Е.Л. Сидоренко, М.О. Корбут, Т.М. Туркаєва та ін.. Проте до цього часу ці питання не знайшли свого належного вирішення.

Мета статті полягає у дослідженні об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України.

Основні результати дослідження. Потрібно зазначити, що є загальноприйнятими положеннями стосовно того, що об'єктивна сторона злочину являє собою сукупність встановлених законом про кримінальну відповідальність ознак, які характеризують зовнішній прояв злочинного посягання [1, с. 133]. Зовнішні риси (ознаки) злочинного діяння знаходять своє відображення частково в законі. З усіх структурних частин складу злочину найбільше інформації, необхідної для кваліфікації діяння як злочину, містить об'єктивна сторона. Чіткий опис ознак об'єктивної сторони досліджуваного злочину є важливою передумовою дотримання законності в правозастосовній діяльності правоохоронних органів, оскільки притягнення особи до кримінальної відповідальності завжди пов'язане з встановленням у її поведінці конкретного суспільно небезпечного діяння, про яке йдеться в законі (ч. 1 ст. 182 КК України).

Як показує вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури з кримінального права, проблемі об'єктивної сторони злочину як загальнотеоретичній і

практичній проблемі присвячена значна кількість праць [2, с. 81; 3, с. 106–141; 4, с. 5; 5, с. 128–143; 6, с. 189–211; 7, с. 3–268; 8, с. 3–343; 9, с. 313–343; 10, с. 357–383; 11, с. 1–343; 12, с. 131–138; 13, с. 69–83; 14, с. 265–372; 15, с. 12–563]. Це певною мірою полегшує нам завдання. Оскільки загальнотеоретичні питання, що стосуються зовнішньої сторони злочинного діяння є достатньо розробленими, ми одразу перейдемо до проблеми нашого дослідження. Вважаємо лише за необхідне уточнити складові стосовно загального вчинення об'єктивної сторони складу злочину, дотримуючись у цьому питанні поглядів В.К. Матвійчука. До об'єктивної сторони складу злочину слід віднести такі ознаки, як діяння (дія та бездіяльність), обстановка вчинення злочину, спосіб вчинення злочину, місце, час, знаряддя, засоби вчинення злочину та джерело злочинного діяння [16, с. 213–214].

Ознаки об'єктивної сторони досліджуваного злочину відтворено в загальних рисах у Законі (ч. 1 ст. 182 КК України). Як обов'язкові ознаки об'єктивної сторони цього злочину передбачені такі, як дії. Встановлення обов'язкових ознак об'єктивної сторони досліджуваного злочину має важливе не тільки наукове, але й практичне значення. Зовнішня сторона злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, як свідчить вивчення юридичної літератури, до цього часу не знайшла свого достатнього дослідження, вона надто складна, має багатоаспектний характер та істотні дискусійні в юридичному плані моменти, які так чи інакше впливають на практику застосування норм, передбачених цією статтею, законотворчу діяльність та на теорію кримінального права.

Низка понять, які використовують автори в своїх роботах для з'ясування обов'язкових ознак об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, викликані цілком зрозумілими чинними: 1) це намагання при аналізі та науковому обґрунтуванні механічного перенесення заборон чи прав з інших законодавчих актів; 2) це уникнення аналізу об'єктивної сторони зазначеного злочину за ознаками такої сторони, а натомість тяжіння до тлумачення форм прояву злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України; 3) це відсутність в роботах, які стосуються цієї теми, роз'яснення термінології на належному рівні.

В юридичній літературі існує значна кількість часом суперечливих поглядів на поняття і зміст об'єктивної сторони злочину порушення недоторканості приватного життя (ч. 1 ст. 182 КК України). Так, А.П. Бабій, зазначає, що об'єктивна сторона цього злочину проявляється в незаконному збиранні, зберіганні, використанні, та поширенні конфіденційної інформації про особу, а також у поширенні цієї інформації без дозволу особи, якої вона стосується, в публічному виступі, творі, який публічно демонструється або в засобах масової інформації [17, с. 400]. Ю.В. Гродецький, С.В. Гізімчук, В.І. Тютюгін стверджують, що об'єктивна сторона цього злочину виражається у вчиненні однієї з таких дій, а саме в незаконному: а) збиранні конфіденційної інформації щодо цієї особи; б) зберіганні такої інформації; в) використанні; г) знищенні; д) поширенні конфіденційної інформації; е) незаконній зміні такої інформації [18, с. 145]. А.В. Савченко, Ю.Л. Шуляк наполягають на тому, що з об'єктивної

сторони порушення недоторканості приватного життя полягає у неправомірному втручанні в особисте чи сімейне життя особи, порушенні таємниці особистого чи сімейного життя, які проявляються в діях [19, с. 411]. М.І. Мельник, М.І. Хавронюк упевнені, що з об'єктивної сторони порушення приватного життя полягає у неправомірному втручанні в особисте чи сімейне життя, які можуть проявитися у таких формах: 1) незаконне збирання конфіденційної інформації про особу; 2) незаконне зберігання такої інформації; 3) незаконне її використання; 4) незаконне знищення конфіденційної інформації про особу; 5) незаконне її поширення; 6) незаконна зміна такої інформації [20, с. 493]. М.К. Гнетнев, О.М. Готін, М.В. Мазур вбачають, що об'єктивна сторона злочину полягає у діях, які спрямовані на порушення недоторканості приватного життя і знаходить свій вияв у незаконному втручанні в особисте чи сімейне життя громадянина шляхом: 1) незаконного збирання конфіденційної інформації про особу; 2) незаконного зберігання конфіденційної інформації; 3) незаконного використання конфіденційної інформації про особу; 4) незаконного знищення конфіденційної інформації про особу; 5) незаконного поширення конфіденційної інформації про особу; 6) незаконної зміни конфіденційної інформації про особу (названі дії утворюють склад злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК, тільки якщо вони не охоплюються іншим складом злочину, наприклад, передбаченого статтями 132, 145, 159 або 168 КК) [21, с. 188]. Т.М. Нуркаєва заявляє, що об'єктивна сторона складу злочину (ст. 137 КК РФ), що розглядається, складається з двох альтернативних дій: 1) збирання відомостей про приватне життя особи, що становлять її особисту або сімейну таємницю без її згоди; 2) поширення відомостей про приватне життя особи, що становлять її особисту або сімейну таємницю без її згоди (вчинення будь-якої з названих дій утворює самостійний склад злочину) [22, с. 200]. Автори «Науково-практичного коментаря до Кримінального кодексу України під загальною редакцією Потебенька М.О., Гончаренка В.Г.», заявляють, що об'єктивна сторона цього злочину полягає у незаконному збиранні, зберіганні, використанні, поширенні конфіденційної інформації про особу без її згоди, у незаконному поширенні інформації у публічному виступі, у творі, що публічно демонструється, чи в засобах масової інформації [23, с. 195].

Аналіз існуючих точок зору на поняття об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, свідчить, що їх автори, зокрема, А.П. Бабій (автор першої точки зору) перераховує вираження об'єктивної сторони, упускаючи знищення конфіденційної інформації, а не характеризує об'єктивну сторону за допомогою обов'язкових ознак цієї сторони. Більш точно визначення об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, пропонують Ю.В. Гродецький, С.В. Гізімчук, В.І. Тютюгін (автори другої точки зору), а також М.К. Гнетнев, О.М. Готін, М.В. Мазур (автори п'ятої точки зору). Натомість М.І. Мельник і М.І. Хавронюк (автори четвертої точки зору) замість аналізу об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, за допомогою обов'язкових ознак прояву злочину зовні, переключаються на так звані форми «прояву злочину». А.В. Савченко та Ю.Л. Шуляк (автори третьої точки зору) пропонуючи визначення об'єктивної сторони наполягають на тому, що це

втручання в особисте та сімейне життя, але в їх визначенні яскраво вбачається відсутність вказівки на дії, які прямо зазначені в ч. 1 ст. 182 КК України. Особливістю характеризується позиція Т. М. Нуркаєвої, яка базується на злочині, передбаченому ст. 137 КК Російської Федерації, але позитивним з її думки є те, що вона аналізує об'єктивну сторону злочину через обов'язкові ознаки об'єктивної сторони. У той же час автори «Науково-практичного коментаря до Кримінального кодексу України під загальною редакцією Потебенька М.О., Гончаренка В.Г.» при визначенні об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, упускають зазначене в законі незаконне знищення конфіденційної інформації про особу. Крім того, в цьому визначенні не називається така обов'язкова ознака об'єктивної сторони цього злочину, як дії.

Проте перед тим, як проаналізувати зовнішні ознаки прояву цього злочину, передбачених ч. 1 ст. 182 КК України та зазначені в законі, необхідно звернутися до розуміння термінології, що має відношення до зовнішніх ознак цього злочину, яка приведе нас до її визначеності і буде сприяти розумінню суті об'єктивної сторони цього злочину. Визначаючи у цьому сенсі залежність якості правового матеріалу, а ми в цьому контексті віднесли б і застосування термінології в ч. 1 ст. 182 КК України від належної законодавчої техніки, важливо у цьому сенсі звернутися до висловлювання Н. Вінера «батька» кібернетики, який писав, що «теорія і практика права тягнуть за собою дві групи проблем: групу проблем, яка стосується загального призначення права, розуміння справедливості в праві; і групу проблем, що стосуються технічних прийомів, при допомозі яких ці поняття стануть ефективними» [24, с. 29]. Ці положення впритул стосуються принципу визначеності та єдності термінології у складі злочину порушення недоторканості приватного життя та можливості здійснення ефективної кримінально-правової охорони відповідних суспільних відносин лише за допомогою належного визначення і застосування у законі (ч. 1 ст. 182 КК України) термінів (які можуть сприяти розумінню ознак об'єктивної сторони цього злочину).

Нам здається, що таке різноманіття понять, що використовується авторами для позначення обов'язкових ознак об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, має такі підстави: 1) неоднозначне сприйняття означених у законі ознак як в теорії кримінального права, в довідникових джерелах, так і в правозастосовній діяльності; 2) різне тлумачення понять «незаконне», «збирання», «зберігання», «використання», «знищення», «зміна» [25].

Отже, з'ясування підстав, що використовуються авторами для позначення обов'язкових ознак об'єктивної сторони цього злочину, усвідомлення вищезазваних питань і напрямків, а також точок зору на цю проблему, допоможуть нам вірно з'ясувати та визначити обов'язкові ознаки об'єктивної сторони злочину порушення недоторканості приватного життя.

Перш за все розглянемо найбільш загальні положення цієї проблеми, а потім перейдемо до конкретних питань нашого дослідження, що допоможе нам з'ясувати змістовні, суттєві проблеми об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України. Такими загальними питаннями, на наш погляд, є: 1) незаконне збирання конфіденційної інформації про особу; 2) незаконне

використання конфіденційної інформації про особу; 3) незаконне зберігання конфіденційної інформації про особу; 4) незаконне знищення конфіденційної інформації про особу; 5) незаконне поширення конфіденційної інформації про особу; 6) незаконна зміна конфіденційної інформації про особу [25]. У цьому сенсі ми маємо з'ясувати, який обсяг ці положення закону містять. З цією метою нам потрібно з'ясувати обсяг такої протиправної поведінки, як: незаконне збирання конфіденційної інформації про особу, щоб уявити волю законодавця, а потім і чотириох послідуєчих проявів незаконної поведінки зазначених нами вище. Перш за все необхідно звернутися до тлумачення терміна «незаконне». Великий тлумачний словник сучасної української мови не містить термін «незаконне», а лише — «незаконно», що «є присл. до незаконний...» [26, с. 760]. Термін «незаконний», означає «... -а, -е. Який забороняється законом, порушує закон. // Який суперечить законові, йде врозріз із ним...» [26, с. 760]. «Русско-украинский словарь» термін «незаконний» тлумачить таким чином: «...— ым образом незаконно, незаконным способом (чином)» [27, с. 107]. «Толковый словарь живого великорусского языка Владимира Даля» термін «незаконный», тлумачить як «...противозаконный, не согласный съ законами, правилами, постановлениями; // въ народъ: противный обычаемъ, преданьямъ, обрядамъ...» [28, с. 518—519].

Аналіз етимологічного тлумачення терміну «незаконний», запропонованого в словниках, можна звести до наступних положень, які можна взяти за основу: 1) що суперечить законові; 2) що забороняється законом; 3) що порушує закон, йде врозріз з ним; 4) протизаконний, не узгоджений з законами, правилами, постановами.

Для того, щоб визначитись з терміном «незаконний», ще доцільно було б звернутися до терміна «незаконні дії», який означає: «... дії, що порушують встановлений законом правопорядок. Такими є: а) дії, заборонені законом; б) дії, вчинені не в тому порядку, який для них визначений законом. Залежно від характеру Н. д. вони утворюють склад відповід. правопорушення: цив., адм., кримінального тощо. У передбачених законодавством випадках під поняття «незаконні дії» підпадає і їх пасивна форма і т.д. незаконна бездіяльність...» [29, с. 129].

Отже, можна констатувати, що термін «незаконний» стосується як дії, так і бездіяльності і означає: 1) діяння, що заборонене законом або іншими нормативно-правовими актами; 2) діяння, що порушує закон, інші нормативно-правові акти, йде врозріз з ними; 3) діяння, що неузгоджене з законами, іншими нормативно-правовими актами.

Словосовно терміна «збирання», то він в довідкових джерелах використовується як «... дія за знач. збирати...» [26, с. 441]. Натомість слово «збирати», тлумачиться: «-аю, -аеш, недок., збирати, зберу, збереш, док., перех. 1. Складати, що-небудь до купи, в одне місце. ...Зосереджувати, скупчувати кого-, що-небудь в одне місце... Брати що-небудь з різних місць, від різних осіб... Виявляти яким-небудь способом, записувати або запам'ятовувати певні відомості, матеріали... Зосереджувати увагу на певних фактах, ознаках, рисах чого-небудь...» [26, с. 441]. Термін «собирать», означає «...Сосредоточить где-н., добывая, приобретаая и разыскивая... Собирает сведения. С. мнения...» [30, с. 604].

Аналіз етимологічного трактування терміна «збирання», дає можливість виокремити наступні положення, які можуть бути необхідними в нашому дослідженні: 1) зосереджувати, скупчувати що-небудь; 2) брати що-небудь з різних місць, від різних осіб; 3) виявляти яким-небудь способом, записувати або запам'ятовувати певні відомості, матеріали; 4) зосереджувати увагу на певних фактах, ознаках, рисах чого-небудь; 5) добувати, придбати і розшукати відомості, думки.

Термін «зберігати» — це дія за значенням зберігати [26, с. 440]. Натомість слово «зберігати» означає «...тримати цілком, не давати пропасти, зникнути... Продовжувати..., не втрачати якихось ознак, властивостей ознак... Залишати що-небудь для когось; приберігати...» [26, с. 440]. Тут важливими для нас будуть положення: 1) тримати, не давати пропасти; 2) залишати що-небудь для когось. У той же час термін «використання» трактується наступним чином: «Дія за знач. використати» [26, с. 137]. Натомість слово «використати» тлумачиться «...застосовувати, вживати що-небудь з користю, користуватися чимось» [26, с. 137]. Термін «использовать» означає «...Воспользоваться кем — чем — н., с пользой...» [30, с. 208]. Тут усі положення для нас важливі.

Термін «знищення» використовується як «... дія за знач. знищити і знищитися та знищувати...» [26, с. 473]. Так, термін «знищувати», означає: «-ую, -уеш, недоп., знищити, -щу, -щиш, док., перех. 1. Вбиваючи, нищачи і т. ін., припиняти існування кого-, чого-небудь, призводити до загибелі, смерті // Руйнувати, псувати що-небудь, ламаючи, рвучи і т.ін. // Скасовувати, ліквідувати що-небудь...» [26, с. 473]. Також термін «уничтожить» означає «... 1. Кого — что. Прекратитъ существование кого — чего - н., истребить...» [30, с. 681]. «Украинско-русский словарь» термін «знищувати» трактує «... щую, — щуем, знищити, — щу, — щиш, уничтожатъ, уничтожить; истреблять, истребить...» [31, с. 278]. «Русско-украинский словарь под. ред. С.І. Головащук, Л.А. Коробчинской, Н.И. Пилинской: Т.3» термін «уничтожатъ» трактує «... 1. Знищувати, — щую, — щуеш и нищити, знищити и мног. познищувати и понищити; (истреблять — еще)...» [32, с. 548]. Знищення — це приведення об'єкта (предмета) до повної непридатності із втратою можливості його відновлення [33, с. 633].

Аналіз етимологічного трактування терміну «знищувати» запропонованого в довідникових джерелах, дає можливість виокремити наступні положення, які можуть бути основою в цьому сенсі: 1) означає, що нищачи, припиняти, існування кого-, чого-небудь; 2) означає знищення — це приведення об'єкта (предмета) до повної непридатності і з втратою його можливості до відновлення.

Щодо терміна «поширення» — це «Дія за знач. поширити і поширитися ... поширення інформації — розповсюдження, обнародування інформації, її реалізація у встановленому законом порядку» [26, с. 1098]. Натомість слово «розповсюдження» — це «дія і стан за значенням розповсюдити і розповсюдитися» [26, с. 1257]. У той же час «розповсюджувати» трактується «...Роздавати, передавати, продавати і т.ін. багатьом для придбання, ознайомлення і т.ін. поширювати. 2. Доводити до відома багатьох, поширювати серед багатьох (певні ідеї, погляди, чутки і т.ін....)» [26, с. 1258]. Термін «обнародувати» означає «повідомляти, широко розголошувати що-небудь; публічно ознайомлювати з

чимось» [26, с. 812]. Слово «зміна» тлумачиться, як «...Заміна кого-чого-небудь кимось, чимось іншим» [26, с. 466].

Аналіз терміна «поширення» дає нам можливість виокремити позитивні для нашого дослідження положення: 1) Це розповсюдження, обнародування інформації, її реалізація; 2) роздавати, передавати, продавати багатьом для придбання, ознайомлення; 3) доводити до відома багатьох, поширювати серед багатьох; 4) це повідомляти, широко розповсюджувати, що-небудь публічно, ознайомлювати.

Зазначені вище, виокремлені нами позитивні положення є важливими, але ще недостатніми для з'ясування об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України. Потрібно ще звернутися до поглядів стосовно протиправної поведінки, описаної в диспозиції ч. 1 ст. 182 КК України. Так, А.В. Савченко, Ю.Л. Шуляк стверджують, що: 1) незаконне збирання конфіденційної інформації про особу — отримання не уповноваженим на це суб'єктом такої інформації про приватне життя іншої особи без її згоди; 2) незаконне збирання конфіденційної інформації — будь-які умисні дії, пов'язані її перебуванням у володінні винного, незалежно від тривалості зберігання; 3) незаконне використання конфіденційної інформації — застосування відповідних відомостей без згоди потерпілого; 4) незаконне знищення конфіденційної інформації — будь-які дії, внаслідок яких вона перестає фізично існувати на матеріальних носіях, на яких вона зберігається; 5) незаконне поширення конфіденційної інформації — її повідомлення (розповсюдження) хоча б одній сторонній особі; 6) незаконна зміна конфіденційної інформації — дії, спрямовані на спотворення початкового змісту такої інформації [19, с. 411]. О.А. Чуваков заявляє, що: 1) збирання інформації — це фактичне володіння нею; 2) використання інформації передбачає надання цієї інформації фізичній або юридичній особі з метою отримання будь-яких благ і вигід, як матеріального, так і нематеріального характеру; 3) зберігання інформації — це фактичне володіння нею; 4) поширення інформації проявляється в повідомленні її хоча б одній сторонній особі, яка за законом не в праві здійснювати у відношенні неї будь-які дії, а поширення її за диспозицією статті є повідомлення її багатьом особам [34, с. 401]. Ю.В. Городецький, С.В.Гізімчук, В.І. Тютюгін запевняють, що: 1) під незаконним збиранням слід розуміти оприлюднення не уповноваженим на це суб'єктом конфіденційної інформації про приватне життя іншої особи, що містить її особисту або сімейну таємницю; 2) збирання інформації може здійснюватися з будь-яких джерел: із документів, бесід із родичами, сусідами, знайомими потерпілого тощо, як відкрито, під пристойним приводом, так і таємно, з використанням підслуховування, відео записуючих пристроїв, інших технічних засобів; 3) незаконне зберігання вказаних відомостей — це будь-які умисні дії, пов'язані із утриманням конфіденційної інформації у володінні винного (зберігає матеріальні носії при собі, у приміщенні, схованці, інших місцях), незалежно від тривалості зберігання; 4) незаконне використання, знищення, поширення чи зміна конфіденційної інформації — це різні види з'ясування цих відомостей щодо потерпілого: а) під поширенням слід розуміти повідомлення відомостей про приватне життя особи, що становлять її особи-

сту або сімейну таємницю хоча б одній третій особі. Одним із видів поширення конфіденційної інформації є її оголошення в публічному виступі, на зборах, мітингу, засіданні тощо, у творі, що публічно демонструється, — тобто її відтворення на аудіо — і відеозаписі, у громадському місці, або шляхом оприлюднення цих відомостей у засобах масової інформації: у пресі, по радіо чи телебаченню тощо [18, с. 145—146]. М.К. Гнетнев, О.М. Готін, О.М. Мазур переконали, що: 1) збирання конфіденційної інформації про особу полягає в активних діях, спрямованих на отримання інформації відносно особистого чи сімейного життя людини, особою яка не має законних підстав для ознайомлення з відповідними відомостями (обов'язковою ознакою цієї форми об'єктивної сторони злочину є цілеспрямований характер дій винної особи, адже випадкове отримання інформації про приватне життя іншої особи не охоплюється цією формою об'єктивної сторони та не тягне кримінальної відповідальності, якщо лише така особа не вчинила інших дій, що містять склад злочину); 2) зберіганням є незаконні дії зі збереження відповідної інформації в певному місці на будь-яких носіях (на папері, пергаменті, ткани тощо носіях аудіо-, фото-, відео-, електронної інформації, чи на будь-яких інших матеріальних носіях інформації, а так само на віддаленому сервері в Інтернеті), але не утворює складу злочину зберігання певної інформації у пам'яті людини; 3) використання конфіденційної інформації про особу полягає у незаконному користуванні зазначеною інформацією на власний розсуд з будь-якою метою; 4) знищення конфіденційної інформації про особу полягає у вчиненні незаконних дій, внаслідок яких відповідна інформації повністю або частково перестає існувати на матеріальних носіях. Це може виявитися як у знищенні чи істотному пошкодженні матеріальних носіїв інформації, так і у видаленні електронних файлів програмними засобами, якщо мова йде про інформацію, яка зберігається в електронному вигляді. При цьому для кваліфікації принципово важливим є суб'єктивне ставлення винної особи до своїх діянь: вона має усвідомлювати, що своїми діями незаконно і безповоротно знищує певну приватну інформацію іншої особи. Тому, скажімо, якщо потім з'ясується, що потерпілий мав копію цієї інформації, у зв'язку з чим вона не була фактично знищена, то це не впливатиме на кваліфікацію дій винного; 5) зміна конфіденційної інформації про особу як форма злочину, передбаченого ст. 182 КК, полягає у вчиненні будь-яких дій, внаслідок яких така інформація спотворюється, стає неправдивою, викривленою. Це може полягати, скажімо, у внесенні змін до особистих паперів чи комп'ютерних файлів людини, до певних офіційних документів тощо; 6) Поширення конфіденційної інформації про особу — це незаконні дії, метою яких є доведення змісту відповідних відомостей про особисте чи сімейне життя особи без її згоди до відома інших людей (одного, кількох чи багатьох). При цьому для кваліфікації не має значення, яким чином особа, котра поширила конфіденційні відомості, одержала їх — законно чи незаконно; 7) збирання, зберігання, використання, знищення, зміна або поширення конфіденційної інформації про особу визнаються незаконними, якщо вони вчинені без згоди цієї особи чи її законних представників та/або вчиняються з порушенням встановленого законом порядку (не є незаконними дії, передбачені ч.

1 ст. 182 КК, які здійснюється без згоди відповідної особи, але в інтересах національної безпеки, економічного добробуту, захисту прав людини та на підставі й у порядку, визначеному законом) [21, с. 188–189]. М.І. Мельник, М.І. Хавронюк переконані, що: 1) збирання конфіденційної інформації про особу передбачає отримання їх у будь-який спосіб, у т.ч. шляхом підбору, вилучення, викрадення. Якщо збирання таких відомостей було поєднано з порушенням недоторканості житла або порушення таємниці листування, телефонних розмов та іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, вчинене слід кваліфікувати за сукупністю злочинів — за ст. 182 і ст. 162 або ст. 163; 2) під зберіганням такої інформації розуміється її збереження та накопичення у певному місці на будь-яких носіях (паперових, електронних, відео тощо). Незаконним слід визнати і зберігання зібраної у встановленому законом порядку інформації понад терміни, визначені законом (наприклад, це стосується зберігання: оперативно-розшукових справ, в яких може міститися інформація про особу, зібрана в результаті здійснення оперативно-розшукової діяльності; персональних баз даних у разі закінчення строку зберігання даних, визначених згодою суб'єкта персональних даних на обробку цих даних або законом); 3) використання конфіденційної інформації про особу — це користування винним за власним розсудом відомостями, які становлять особисту чи сімейну таємницю особи, для задоволення певної потреби чи одержання певної вигоди. Незаконним є використання відомостей про дату і місце народження, місце проживання, даних про паспорт особи без її згоди для заповнення відповідних виборчих документів чи документів з референдуму (наприклад, для оформлення підписних листів). Незаконним є також використання персональних даних про особу, яке здійснюється в історичних, статистичних чи наукових цілях не в знеособленому вигляді. Незаконним слід визнати користування інформацією після спливу передбаченого законом строку її використання, після чого її не було знищено; 4) знищення конфіденційної інформації — це дії, спрямовані на приведення такої інформації у стан, що робить її непридатною для використання. Способи знищення такої інформації можуть бути різними — залежно від форми (носія) її зберігання (знищення до спливу визначеного нормативно-правовими актами терміну зберігання), порушення визначеного законом порядку знищення відповідної інформації тощо; 5) під поширенням конфіденційної інформації про особу слід розуміти повідомлення (передачу) будь-яким способом (усно, письмово, друкованим способом, за допомогою комп'ютерної мережі тощо) такої інформації невизначеному числу осіб (хоча б одній людині); 6) зміна конфіденційної інформації полягає у доповненні, вилученні, виправленні такої інформації, перекрученні змісту тощо; 7) незаконними збирання, зберігання, використання, знищення, поширення вказаної інформації про особу, а також її зміна будуть тоді, коли вони здійснюються з порушенням установленого законом порядку. Так за загальним правилом незаконними є збирання, зберігання, використання та поширення персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях і професійних спілках, а також даних, що стосуються здоров'я чи статевого

життя. Не є незаконним збирання, зберігання, використання або поширення конфіденційної інформації про особу, яке здійснюється в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. До них, зокрема, належать збирання, зберігання, використання і поширення конфіденційної інформації про особу в порядку, передбаченому законом: а) у процесі розслідування кримінальної справи; б) у ході оперативно-розшукової чи розвідувальної діяльності; в) для перевірки фактичних даних про організовану злочинність; г) у разі введення воєнного чи надзвичайного стану. Певні відомості про особу без її згоди збираються під час притягнення її до адміністративної, цивільно-правової відповідальності, у зв'язку із здійсненням військового обліку військовозобов'язаних, обліку осіб, які є збудниками інфекційних та інших небезпечних для населення захворювань, осіб, звільнених із місць позбавлення волі, реєстраційного обліку фізичних осіб, обліку, що здійснюється в межах дозвільної системи тощо. У передбачених законом випадках не є незаконною обробка (збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання, поширення тощо) персональних даних про особу [20, с. 494]. Т.М. Нуркаєва заявляє, що «1) збирання і поширення відомостей повинно бути незаконними діями. Незаконність дій означає, що винний не будучи уповноваженим на те законом або підзаконними нормативними актами, без згоди потерпілого збирає або поширює відомості про його приватне життя, яке є особистою або сімейною таємницею потерпілого; 2) збирання відомостей означає, що винний будь-яким способом (таємно чи відкрито) отримує відомості про приватне життя потерпілого для їх послідувального поширення. Нерідко збирання відомостей про приватне життя особи здійснюється з допомогою різних технічних засобів, шляхом порушення таємниці листування або телефонних розмов чи порушення недоторканості житла. В цих випадках, вчинене слід кваліфікувати за правилами ідеальної сукупності, тобто додатково за нормами про порушення недоторканості житла або порушення таємниці листування, телефонних розмов, поштових, телеграфних або інших повідомлень; 3) порушення відомостей про приватне життя означає повідомлення їх хоча б одній особі. Способи поширення можуть бути різними: усні, письмові, передача по телефону тощо. У диспозиції ч. 1 ст. 137 КК РФ конкретизовані лише такі способи, як: а) поширення відомостей в творі, що публічно демонструється; б) в засобах масової інформації; в) у публічному виступі. Проте логіка законодавця в цьому випадку незрозуміла. Зрозуміло, що з цими способами зв'язана підвищена суспільна небезпека вчиненого, так як поширювані відомості про приватне життя потерпілого стають відомими значному колу осіб. Тому доцільно ці способи передбачати в якості кваліфікуючих ознак складу і вказати їх в ч. 2 ст. 137 КК РФ» [22, с. 200–201].

Аналіз положень довідникових джерел на термінологію, яку використовує законодавець у диспозиції ч. 1 ст. 182 КК України, а також поглядів, що є в публікаціях на об'єктивну сторону цього злочину дає нам можливість виокремити з них наступні позитивні положення: 1) незаконними збирання, зберігання, використання, зміна, поширення, знищення вказаної інформації буде тоді, коли вони здійснюються з порушенням установленого законом порядку, тобто,

що: суперечить законові та іншим нормативно-правовим актам; забороняється законом та іншим нормативно-правовим актами; йде в розріз з ними; дії, вчинені не в тому порядку, який для них встановлений законодавством; без згоди потерпілого; 2) незаконне збирання конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю, полягає в активних діях, без згоди потерпілого не уповноваженим на це суб'єктом, вчинених будь-яким способом (отримуючи, придбаючи, добуваючи, шляхом підбору, вилучення, викрадення, як відкрито, під пристойним приводом, так і таємно, з використанням підслуховування, з допомогою відео та аудіо записуючих пристроїв, інших технічних засобів); з будь-яких джерел: із документів, з бесід з родичами, сусідами, знайомими потерпілого і т. ін.; без згоди на те потерпілої особи; 3) незаконне зберігання конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які умисні дії, не уповноваженої на те особи, пов'язані з перебуванням такої інформації у володінні винного (утримання, залишення, накопичення) у певному місці (винний зберігає при собі матеріальні носії, в приміщенні, сховищі, іншому володінні особи, інших місцях), незалежно від тривалості зберігання, на будь-яких носіях (на паперових, носіях аудіо-, фото-, відео-, електронної інформації, чи на будь-яких інших матеріальних носіях інформації, а так само на віддаленому сервері в Інтернеті), без згоди потерпілого. (Незаконним слід визнати зберігання зібраної у встановленому законом порядку інформації понад терміни, визначені законом, зокрема, це стосується збереження: оперативно-розшукових справ, в яких може міститися інформація про особу, зібрана в результаті здійснення оперативно-розшукової діяльності; персональних даних у базах персональних даних у разі закінчення строку зберігання даних, визначених згодою суб'єкта персональних даних на обробку цих даних або законом; 4) незаконне використання конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це користування (застосування відповідних відомостей, надання цієї інформації фізичній або юридичній особі) винним за власним розсудом відомостями для задоволення певної потреби чи одержання певної вигоди, з будь-якою метою, без згоди на те потерпілого (незаконним слід визнати користування інформацією після спливу передбаченого законом строку її використання, після чого її не було знищено); 5) незаконне знищення конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які дії (припиняють, існування чого-небудь, приведення предмета до повної непридатності із втратою його можливості до відновлення), спрямовані на приведення такої інформації у стан, що робить її непридатною (фізично перестає існувати) для використання (способи знищення такої інформації можуть бути різними — залежно від форми (носія) її зберігання, зокрема, знищення до спливу визначеного нормативно-правовими актами терміну зберігання або порушення визначеного законом порядку знищення відповідної інформації тощо); 6) незаконне поширення конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які дії (розповсюдження, обнародування, реалізація, роздача, передача, продаж, ознайомлення, доведення до відома багатьох, повідомлення, розголошення, публічне ознайомлення)

з доведення такої інформації сторонній особі чи/або особам, яка чи/або які за законом не вправі її отримувати чи здійснювати у відношенні будь-які дії, таке повідомлення (передача) може відбуватися будь-яким способом (усно, письмово, друкованим способом, за допомогою комп'ютерної мережі, передача по телефону) і для кваліфікації не має значення, яким чином особа, котра поширила конфіденційні відомості одержала їх — незаконно чи законно; 7) незаконна зміна конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які дії, внаслідок яких така інформація спотворюється, стає неправдивою, викривленою (це може полягати у доповненні, вилученні, виправленні такої інформації, перекрученні її змісту, зміні змісту такої інформації, внесення змін до особистих паперів чи комп'ютерних файлів людини, до певних офіційних документів).

Виходячи з виокремлених позитивних положень, де, на наше переконання, обов'язковою ознакою об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України є дії. У цьому сенсі слід звернути увагу на те, що дія — це активна протиправна, вольова поведінка особи. Натомість бездіяльність — це пасивна протиправна, вольова поведінка особи. Проте, такої характеристики для їх розмежування недостатньо. Ясно, що вона як активна поведінка завжди являє собою певний рух тіла, яким вважається навіть неістотний рух м'язів, міміка, жестикуляція і оскільки слова вимовляються через посередність певних рухів м'язів — це також рух тіла [35, с. 67].

Разом з тим слід визнати, що не будь-які тілорухи допустимо визнати пошуковою дією, а лише такі, що: по-перше, оскільки мова йде про ознаку об'єктивної сторони злочину, дія — тілорухи, які відбуваються в ситуації, коли особа має поводити себе пасивно; по-друге, оскільки мова йде про форму (вид) суспільно-небезпечної поведінки, дія — тілорухи, які направлені на завдання відповідної шкоди [35, с. 67]. Стосовно ж бездіяльності, то зрозуміло, що вона як пасивна вольова протиправна поведінка, являє собою перш-за все відсутність тілорухів, але бездіяльність це далеко не будь-яка відсутність тілорухів [35, с. 69]. Цю позицію слід підтримати, виходячи з того, що: по-перше, оскільки мова йде про форму суспільно-небезпечної поведінки, бездіяльність — це те, що проявляється в утриманні від необхідних для недопущенні шкоди тілорухів; по-друге, оскільки мова йде про ознаку об'єктивної сторони злочину, бездіяльність — відсутність тих тілорухів, які відбуваються в ситуації, коли особа повинна обов'язково вести себе активно (для іншого заборон не встановлено) [35, с. 69].

Аналіз існуючих точок зору на об'єктивну сторону злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, свідчить, що з них не проглядається позиція, що цей злочин може вчинятися шляхом бездіяльності. Проте нас має більше цікавити положення нормативно-правових актів, що стосуються цієї проблеми стосовно дій.

У відповідності із ст. 32 Конституції України «Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини» [36]. Зазначеним

вимогам Конституції України кореспондують положення законодавства України, якими передбачено: збирання, зберігання, використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (абзац другий ч. 1 ст. 302 Цивільний кодекс України) [37]; зміст права на недоторканість особистого і сімейного життя, як одного з видів особистого немайнового права полягає в тому, що фізична особа вільно на власний розсуд визначає свою поведінку у сфері приватного життя і можливість ознайомлення з ним інших осіб та має право на збереження у таємниці обставин свого особистого життя (ст.ст. 270, 271, 301) [37]; поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (ч. 2 ст. 14 Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 р. № 2297-VI) [38]; конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом (ч. 2 ст. 21 Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р., № 2657-XII зі змінами) [39]; розпорядники інформації, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди - лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (ч. 2 ст. 7 Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р., № 2939-VI) [40].

Виходячи з викладеного вище Конституційний Суд України рішенням у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частини першої, другої статті 32, частини другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 р. № 2-рп/2012 — справа № 1-9/2012 р. установив, що «лише фізична особа, якої стосується конфіденційна інформація, відповідно до конституційного та законодавчого регулювання права особи на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації має право вільно, на власний розсуд визначати порядок ознайомлення з нею інших осіб, держави та органів місцевого самоврядування, а також право на збереження її у таємниці [41].

Важливо акцентувати увагу на тому, що конституційне та законодавче регулювання прав на невтручання в особисте та сімейне життя особи узгоджується із міжнародними правовими актами. Зокрема, у ст. 12 Загальної декларації прав людини 1948 року встановлено, що «...ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя... Кожна людина має право на захист законом від такого втручання...» [42]. У Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року визначено, що «кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя... органи державної влади не можуть втручатися у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання у здійснення згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи

моралі або для захисту прав і свобод інших осіб (ст. 8)» [43]. Міжнародним пактом про громадянські і політичні права 1966 року встановлено, що «...ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя...(п. 1 ст. 17)» [44].

Слід акцентувати увагу на тому, що «поширення інформації про сімейне життя особи, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, Конституційний Суд враховує, що така інформація зазвичай стосується не лише цієї особи, а й інших осіб, зокрема членів її сім'ї, яким Конституція України теж гарантує право на втручання в їх особисте і сімейне життя, крім випадків, визначених законом. Тому поширення даних про таких фізичних осіб — членів сім'ї, що можуть стати відомими в результаті поширення інформації про саму посадову особу, крім випадків, визначених законом, може призвести до порушення їх конституційних прав, зашкодити гідності, честі, діловій репутації тощо» [41].

У відповідності з частинами першою, другою ст. 34 Конституції України «кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя» [36]. Таким конституційним приписам кореспондують положення Цивільного кодексу України, якими встановлено, що фізична особа має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію (абз. перший частини першої ст. 302) [37]. Це конституційне та законодавче регулювання права особи вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію узгоджується із Міжнародним пактом про громадянські і політичні права 1966 року, яким визначено, що кожна людина має право на вільне вираження свого погляду; це право включає свободу шукати, одержувати і поширювати будь-яку інформацію та ідеї, незалежно від державних кордонів, усно, письмово чи за допомогою друку або художніх форм вираження чи іншими способами на свій вибір (п. 2 ст. 19) [44]. У цьому сенсі слід зазначити, що однією з гарантій реалізації конституційних прав на вільне збирання, зберігання, використання і поширення інформації є законодавче закріплення права кожного на доступ до інформації, яке згідно зі ст. 5 Закону № 2939 забезпечується систематичним та оперативним оприлюдненням інформації в офіційних друкованих виданнях, на офіційних веб-сайтах у мережі Інтернет, на інформаційних стендах та будь-яким іншим способом, а також шляхом надання інформації на запити [40].

Залучені нами вище положення нормативно-правових актів хоча і мають визначальне значення для з'ясування об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, але є ще недостатніми. З цією метою звернемося ще до термінології та інших важливих даних. До такої термінології

слід віднести: 1) під згодою суб'єкта персональних даних слід розуміти «добро-вільне волевиявлення фізичної особи (за умови її поінформованості) щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди. У сфері електронної комерції згода суб'єкта персональних даних може бути надана під час реєстрації в інформаційно-телекомунікаційній системі суб'єкта електронної комерції шляхом поставлення відмітки про надання дозволу на обробку своїх персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, за умови, що така система не створює можливостей для обробки персональних даних до моменту поставлення відмітки (ст. 2); 2) знеособлення персональних даних — вилучення відомостей, які дають змогу прямо чи опосередковано ідентифікувати особу (ст. 2); 3) забороняється обробка персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних (ст. 7); 4) використання персональних даних передбачає будь-які дії володільця щодо обробки цих даних, дії щодо їх захисту, а також дії щодо надання часткового або повного права обробки персональних даних іншим суб'єктам відносин, пов'язаних із персональними даними, що здійснюються за згодою суб'єкта персональних даних чи відповідно до закону (ст. 10); 5) збирання персональних даних є складовою процесу їх обробки, що передбачає дії з підбору чи впорядкування відомостей про фізичну особу (ст. 12); 6) накопичення персональних даних передбачає дії щодо поєднання та систематизації відомостей про фізичну особу чи групу фізичних осіб або внесення цих даних до бази персональних даних, а зберігання персональних даних передбачає дії щодо забезпечення їх цілісності та відповідного режиму доступу до них (ст. 13); 7) поширення персональних даних передбачає дії щодо передачі відомостей про фізичну особу за згодою суб'єкта персональних даних [38].

Згідно Закону «Про авторське право і суміжні права» наступні терміни вживаються у такому значенні: «1) оприлюднення (розкриття публіці) — здійснена... дія, що робить... доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо; 2) розповсюдження... — будь-яка дія, за допомогою якої об'єкти... безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці, в тому числі доведення... до відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до... з будь-якого місця і в будь-який час за власним вибором...» [45]. Крім того, мірою проблема об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, також знайшла своє вирішення на законодавчому рівні і в деяких зарубіжних джерелах [47; 48; 49; 50; 51].

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна сформулювати таку обов'язкову ознаку об'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України, як дія наступним чином:

1. Незаконне збирання конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю, полягає в активних діях, без згоди потерпі-

лого, у спосіб, що суперечить Конституції та законам України, не уповноваженим на це суб'єктом, вчинених будь-яким способом (отримуючи, передбачаючи, викрадення, як відкрито, так і таємно, з використанням підслуховування, з допомогою відео та аудіо записуючих пристроїв, інших технічних засобів); з будь-яких джерел: із документів, з бесід із родичами, сусідами, знайомими потерпілого; з документів, що містять результати медичного обстеження: збирання (одержання) конфіденційної інформації із застосуванням технічних засобів, психотропних та інших речовин, які пригнічують волю або завдають шкоди здоров'ю людей та навколишньому середовищу; збирання інформації про особу, коли вона здійснюється з порушенням установленого законом порядку; збирання конфіденційної інформації про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосується здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних.

Не є незаконним збирання: 1) Міністерством фінансів України під час здійснення повноважень з контролю за дотриманням бюджетного законодавства в частині моніторингу пенсій, допомог, пільг, субсидій, інших соціальних виплат без згоди фізичних осіб (в тому числі на отримання та обробку персональних даних); 2) інформації про особу, яка здійснюється в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини; 3) інформації про особу в порядку передбаченому законом: а) у процесі проведення кримінальних проваджень; б) в ході оперативно-розшукової чи розвідувальної діяльності; в) для перевірки фактичних даних про організовану злочинність; г) у разі введення воєнного чи надзвичайного стану; д) певних відомостей про особу без її згоди під час притягнення її до адміністративної, цивільно-правової відповідальності, у зв'язку із здійсненням військового обліку військовозобов'язаних, обліку осіб, які є збудниками інфекційних та інших небезпечних для населення захворювань, осіб звільнених із місць позбавлення волі, реєстраційного обліку фізичних осіб, обліку, що здійснюється в межах дозвільної системи тощо; 4) персональних даних, що стосуються здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових осіб; 5) інформації про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна; 6) відомостей зазначених у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданих відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», крім відомостей, зазначених в абзаці четвертому частини першої ст. 47 вказаного закону [46]; 7) знеособлених персональних даних;

2. Незаконне зберігання конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які умисні дії без згоди потерпілого, у спосіб, що суперечить Конституції та законодавству України, не уповноваженим на це суб'єктом, пов'язані з перебуванням такої інформації у володінні винного (утримання, залишення, накопичення у певному місці); забезпечення їх цілісності та відповідного доступу до них; зберігання інформа-

ції про особу яке триває довше, ніж це необхідно для досягнення мети, задля якої ця інформація збиралася; зберігання персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних, у певному місці (винний зберігає при собі матеріальний носій, в приміщення, сховищі, іншому володінні особи, інших місцях), незалежно від тривалості зберігання або понад встановлені строки, на будь-яких носіях (на паперових, носіях аудіо-, фото-, відео-, електронної інформації, чи на будь-яких інших матеріальних носіях інформації, а так само на віддаленому сервері в Інтернеті), без згоди потерпілого (незаконним слід визнати зберігання зібраної у встановленому законом порядку інформації понад терміни, визначені законом, зокрема, це стосується збереження: оперативно-розшукових справ, в яких може міститися інформація про особу, зібрана в результаті здійснення оперативно-розшукової діяльності; персональних даних у базах персональних даних у разі закінчення строку зберігання даних, визначених згодою суб'єкта персональних даних на обробку цих даних або законом тощо).

Не є незаконним зберігання інформації: 1) зібраної Міністерством фінансів України під час здійснення повноважень з контролю за дотриманням бюджетного законодавства в частині моніторингу пенсій, допомог, пільг, субсидій, інших соціальних виплат без згоди фізичних осіб; 2) про особу, яка здійснюється в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини; про особу в порядку передбаченому законом: а) у процесі проведення кримінальних проваджень; б) зібрану в ході оперативно-розшукової чи розвідувальної діяльності; в) зібраної під час притягнення її до адміністративної, цивільно-правової відповідальності; г) зібраної у зв'язку із здійсненням військового обліку військовозобов'язаних; д) зібрану в наслідок обліку осіб, які є збудниками інфекційних та інших небезпечних для населення захворювань; є) зібраних внаслідок обліку осіб звільнених із місць позбавлення волі тощо.

3. Незаконне використання конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які умисні дії без згоди потерпілого у спосіб, що суперечить Конституції та законодавству України, не уповноваженим на це суб'єктом, пов'язані з користуванням (використанням відповідних відомостей, обробка цих даних тощо) винним за власним розсудом відомостями для задоволення певної потреби чи одержання певної вигоди, з будь-якою метою (незаконним слід визнати: користування інформацією після спливу передбаченого законом строку її використання, після чого її не було знищено; використання і обробка персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних; відомості про особисте життя фізичної особи не можуть використовуватися як чинник, що підтверджує чи спростовує її ділові якості; використання конфіденційної інформації про особу отриманої із застосуванням технічних засобів, психотропних та інших речовин, які при-

гнічують волю або завдають шкоду здоров'ю та навколишньому середовищу; використання не знеособлених персональних даних про фізичну особу; використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, яке здійснюється не відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків; використання персональних даних після закінчення строку зберігання даних визначених згодою суб'єкта персональних даних на обробку цих даних законом; використання персональних даних після набрання законної сили рішенням суду щодо видалення або знищення персональних даних; використання особистих паперів фізичної особи, що стосуються особистого життя без згоди фізичної особи, якій вони належать; використання особистих паперів фізичних осіб, які стосуються її особистого життя після її смерті без згоди їхніх дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, — батьків, братів та сестер; використання відомостей щодо недієздатної особи без згоди члена її сім'ї або законного представника).

Не є законним використання інформації про фізичну особу: 1) Міністерством фінансів України під час здійснення повноважень з контролю за дотриманням бюджетного законодавства в частині моніторингу пенсій, допомог, пільг, субсидій, інших соціальних виплат без згоди фізичних осіб; 2) у випадках, зазначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини; 3) за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному законом порядку відповідно до передбачених нею умов; 4) щодо недієздатності особи, що надана членом її сім'ї або законним представником; 5) що міститься в особистих паперах, що стосується особистого життя такої особи, коли така особа дала на це згоду; 6) яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових чи службових повноважень; 7) що стосується отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна, крім випадків передбачених статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»; 8) використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, яке здійснюється лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків.

4. Незаконне знищення конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які дії без згоди потерпілого у спосіб, що суперечить Конституції та законодавству України, не уповноваженим на це суб'єктом (що припиняють існування чого-небудь, приведення предмету до певної непридатності із втратою його можливості до відновлення), спрямовані на приведення такої інформації у стан, що робить її непридатною (фізично перестає існувати) для використання (способи знищення такої інформації можуть бути різними — залежно від форми (носія) її зберігання, зокрема, знищення до спливу визначеного нормативно-правовими актами терміну зберігання або порушення визначеного законом порядку знищення відповідної інформації тощо).

Незаконним знищенням конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю є: 1) видалення або знищення персональних даних не в порядку, встановленому відповідно до вимог закону; 2)

видалення або знищення персональних даних до закінчення строку їх зберігання; 3) видалення або знищення персональних даних до набрання законної сили рішення суду для таких дій; 4) знищення відомостей, що стосуються особистого життя особи, одержаних внаслідок оперативно-розшукової діяльності, щодо підготовки до терористичних актів чи їх вчинення окремими особами та групами до спливу 5 років; 5) знищення інформації про особу, що стосується особистої чи сімейної таємниці без згоди особи, якої вона стосується тощо.

Не є незаконним знищення конфіденційної інформації, що містить її особисту або сімейну таємницю: 1) видалення або знищення персональних даних у порядку встановленому відповідно до вимог закону; 2) видалення або знищення персональних даних про особу внаслідок закінчення строку їх зберігання; 3) видалення або знищення персональних після набрання законної сили рішення суду для таких дій; 4) знищення відомостей, що стосуються особистого життя особи, одержаних внаслідок оперативно-розшукової діяльності, щодо підготовки до терористичних актів чи їх вчинення окремими особами та групами після спливу 5 років їх зберігання; 5) знищення інформації про особу, що стосується особистої чи сімейної таємниці за згодою особи, якої вона стосується.

5. Незаконне поширення конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які дії без згоди потерпілого у спосіб, що суперечить Конституції та законодавству України, не уповноваженим на це суб'єктом (розповсюдження, обнародування, реалізація, роздача, передача, продаж, доведена до відома багатьох, ознайомлення з нею осіб, повідомлення, розголошення, публічне ознайомлення) з доведенням такої інформації сторонній особі чи/або особам яка чи/або які за законом не вправі її отримувати чи здійснювати у відношенні будь-якої дії, таке повідомлення (передача) може відбуватися будь-яким способом (усно, письмово, друкованим способом, за допомогою комп'ютерної мережі, передача по телефону) і для кваліфікації не має значення, яким чином особа, котра поширила конфіденційні відомості одержала їх — незаконно чи законно.

Незаконне поширенням конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю є: 1) поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди; 2) поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи; 3) поширення конфіденційної інформації без бажання (згоди) відповідної особи не у визначеному нею порядку, не відповідно до передбачених нею умов; 4) поширення розпорядниками інформації, які володіють конфіденційною інформацією без згоди осіб, які обмежили доступ до інформації; 5) оприлюднення або надання зібраних відомостей, а також інформація щодо проведення або не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової діяльності до прийняття рішення за результатами такої діяльності (питання оприлюднення або надання такої інформації після прийняття рішення регулюються законом); 6) передача або розголошення результатів оперативно-розшукової діяльності, які відповідно до законодавства України становить державну таємницю, а також відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини; 7) розголошення інформації, що стосується особистого життя, честі та гідності громадян,

яка стала відома розвідувальним органам у процесі їх роботи, крім випадків, передбачених законом; 8) поширення персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних.

Не є незаконним поширення інформації про фізичну особу: 1) за згодою особи, якої така інформація стосується; 2) за згодою (бажанням) відповідної особи у визначеному нею порядку, у відповідно до передбачених нею умов; 3) розпорядниками інформації, які володіють конфіденційною інформацією за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації; 4) знеособлених персональних даних; 5) персональні дані, що стосуються здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових осіб; 6) про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна, крім випадків, передбачених ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»; 7) щодо недієздатної особи наданої членом її сім'ї або законним представником тощо.

6. Незаконна зміна конфіденційної інформації про особу, що містить її особисту або сімейну таємницю — це будь-які дії без згоди потерпілої особи, у спосіб, що суперечить Конституції чи законодавству України, не уповноваженим на це суб'єктом, внаслідок яких така інформація спотворюється, стає неправдивою, викривленою (це може полягати у доповненні, вилученні, виправленні такої інформації, перекрученні її змісту, зміні змісту такої інформації, внесенні змін до особистих паперів чи комп'ютерних файлів людини, до певних офіційних документів).

Незаконними є зміни конфіденційної інформації про особу: 1) внесення змін до персональних даних володільцями чи розпорядниками персональних даних не на підставі вмотивованої письмової вимоги суб'єкта персональних даних; 2) внесення змін до персональних даних володільцями чи розпорядниками персональних даних не за зверненнями інших суб'єктів пов'язаних із персональними даними, якщо на це відсутня згода суб'єкта персональних даних тощо.

Не є незаконними дії щодо зміни персональних даних: 1) коли володільці чи розпорядники персональних даних вносять зміни до таких даних на підставі вмотивованої вимоги суб'єкта персональних даних; 2) коли володільці чи розпорядники персональних даних внесли зміни до персональних даних за зверненнями інших суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, якщо на це була згода суб'єкта персональних даних чи відповідна зміна здійснювалася за приписом Уповноваженого або визначених ним посадових осіб секретаріату Уповноваженого чи за рішенням суду, що набрало законної сили, тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальне право України. Загальна частина : Підручник для студентів юрид. вузів і фак. / за ред. П.С. Матишевського, П.П. Андрушка, С.Д. Шапченка. — К. : Юрінком Інтер, 1997. — 512 с.

2. *Бажанов М.И.* Объективная сторона преступления / М.И. Бажанов // Уголовное право УССР. Часть Общая: Учебник [Ю.В. Александров, А.Ш. Якупов, М.И. Бажанов и др.]; под ред. В.В. Сташиса, А.Ш. Якупова. — К. : Изд-во «Вища школа», 1984. — С. 81–97.
3. *Бурчак Ф.Г.* Объективная сторона преступления / Ф.Г. Бурчак, Е.Ф. Фесенко // Уголовное право Украинской ССР на современном этапе. Часть общая, отв. ред. А.Я. Светлов, В.В. Сташис. — К. : Наукова думка, 1985. — 448 с.
4. *Гришанин П.И.* Объективная сторона преступления / П.И. Гришанин // Советское уголовное право : Часть общая : Учебное пособие. — М. : ВЮЗИ, 1961. — 147 с.
5. *Кудрявцев В.Н.* Объективная сторона преступления / В.Н. Кудрявцев. — М. : Государственное изд-во юрид. литературы, 1960. — 244 с.
6. *Коржанський М.Й.* Об'єктивна сторона злочину / М.Й. Коржанський // Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна : Курс лекцій / За ред. М.Й. Коржанського. — К. : Атіка, 2001. — С. 189–211.
7. *Кудрявцев В.Н.* Правовое поведение : Норма и патология / В.Н. Кудрявцев. — М. : Изд-во «Наука», 1982. — 288 с.
8. *Малинин В.Б.* Причинная связь в уголовном праве / В.Б. Малинин. — СПб : Издательство «Юридический центр Пресс», 2000. — 416 с.
9. *Наумов А.В.* Объективная сторона преступлений / А.В. Наумов // Российское уголовное право. Курс лекций : в 3 т. Т. 1. Общая часть / А.В. Наумов. — 4-е изд. перераб. и доп. — М. : Волтерес Клувер, 2007. — С. 313–343.
10. *Номоконов В.А.* Объективная сторона преступлений / В.А. Номоконов // Полный курс уголовного права : В 5 т. / Под ред. докт. юрид. наук, проф., засл. деятеля науки РФ А. И. Коробеева. Т. 1. : Преступление и наказание. — СПб. : Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс» 2008. — С. 357–383.
11. *Петин И.А.* Механизм преступного насилия / И.А. Петин — СПб : «Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. — 343 с.
12. *Пионтковский А.А.* Объективная сторона состава преступления / А.А. Пионтковский // Курс советского уголовного права : Часть общая. В 6-ти томах / Редкол. : А.А. Пионтковский и др. — М. : Изд-во Наука, 1970. — Т. 2. — С. 131–183.
13. *Семенцова И.А.* Объективная сторона состава преступления / И.А. Семенцова // Уголовное право : Общая часть. Серия «Сдаем экзамен». — Ростов н/Д : «Феникс», 2003. — С. 69–83.
14. *Таганцев В.С.* Преступная деятельность / В.С. Таганцев // Русское уголовное право : Лекции. Часть общая. В 2 т. Т. 1. — М. : Наука, 1994. — С. 265–372.
15. Уголовное право зарубежных государств. Общая часть / Под ред. и с предисл. И.Д. Козочкина. — М. : Институт международного права и экономики А.С. Грибоедова, 2001. — 576 с.
16. *Матвійчук В.К.* Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища (кримінально-правове та кримінологічне дослідження): Монографія / В.К. Мтавійчук. — К. : «Азимут — Україна», 2005. — 464 с.
17. *Бабий А.П.* Преступление против избирательных, трудовых и других личных прав и свобод человека и гражданина / А.П. Бабий // Уголовный кодекс Украины. Комментарий : Под редакцией Ю.А. Кармазина и Е.Л. Стрельцова. — Харьков, ООО «Одиссей», 2001. — С. 345–405.
18. *Гродецький Ю.В.* Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина / Ю.В. Гродецький, С.В. Гізімчук, В.І. Тютюгін // Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов,

В.І. Тютюгін та ін. ; за ред. проф. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. — 5-ге вид., переробл. і допов. — Х. : Право, 2015. — С. 112—161.

19. *Савченко А.В.* Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод / А.В. Савченко, Ю.В. Шуляк // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко, В.В. Чернея. — К. : Юрінком Інтер, 2016. — С. 369—414.

20. *Мельник М.І.* Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина / М.І. Мельник, М.І. Хавронюк // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. — 9-те вид., переробл. та допов. — К. : Юридична думка, 2012. — С. 407—500.

21. *Гнетнев М.К.* Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина / М.К. Гнетнев, О.М. Готін, М.В. Мазур // Кримінальне право (Особлива частина): підручник / За ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. — [2-ге вид.]. — К. : «ВД «Декор», 2003. — С. 156—212.

22. *Нуркаева Т.Н.* Личные (гражданские) права и свободы человека и их охрана уголовно-правовыми средствами: вопросы теории и практики / Т.Н. Нуркаева. — СПб : Издательство «Юридический центр Пресс», 2003. — 254 с.

23. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Під загальною редакцією Потєбенька М.О., Гончаренка В.Г. — Київ. : «ФОРУМ», 2001. — 2-га частина. — 944 с.

24. *Винер Н.* Кибернетика и общество / Н. Винер. — М. : Изд-во иностранной литературы. 1958. — 200 с.

25. Кримінальний кодекс України: Закон України № 2341-III від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної ради України. — 2001. — № 25—26. — Ст. 131.

26. Великий тлумачний словник сучасної української мови / з дод. і доп. // Уклад. Голов. Ред. В. Т. Бусел. — К. : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. — 172 с.

27. Русско-украинский словарь, Т. 2; Редакторы тома С.И. Головащук, Л.А. Коробчинская, Н.Н. Пилинский. — Киев : Изд-во. «Наукова думка», 1966. — 756 с.

28. *Даль Владимир.* Толковый словарь живого великорусского языка : В 4 т. — М. : Рус. Яз., 1999. — Т. 2 : И.—О. — 1999. — 779 с.

29. Костенко О.М. Незаконні дії / О.М. Костенко // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Т. 4; Н-П. — К. : Українська енциклопедія, 2002. — 720 с.

30. *Ожегов С.И.* Словарь русского языка : Ок. 57000 слов / Под ред. чл.-корр. АН СССР Н. Ю. Шведовой. — 19 изд. испр. — М. : Рус. яз., 1987. — 750 с.

31. Українсько-російський словник. Відповідальні редактори Л.С. Паламатчук, Л.Г. Скрипник. — Київ : Видавництво «Наукова думка», 1976. — 944 с.

32. Русско-украинский словарь, Т. 3; Редакторы тома С.И. Головащук, Л.А. Коробчинская, Н.Н. Пилинский. — Киев : Изд-во «Наукова думка», 1968. — 727 с.

33. *Светлов О.Я.* Знищення і зруйнування пам'яток історії та культури / О.Я. Светлов / Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Т. 2 — К. : Українська енциклопедія, 1999. — 744 с.

34. *Чуваков О.А.* Преступления против избирательных, трудовых и других личных прав и свобод человека и гражданина / О.А. Чуваков // Уголовный кодекс Украины. Комментарий. Под. ред. Ю. А. Кармазина и Е. Л. Стрельцова. — Харьков : ООО «Одиссей», 2001. — С. 345—405.

35. *Пудовочкин Ю.Е.* Учение об основах уголовного права: [лекции]. / Ю.Е. Пудовочкин — М. : Юрлитинформ, 2012. — 240 с.

36. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
37. Цивільний кодекс України: Закон України від 03.10.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України — 2003. — № 40. — Ст. 356.
38. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України — 2010. — № 34. — Ст. 481.
39. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657 (із змінами) // Відомості Верховної Ради України — 1992. — № 48. — Ст. 650.
40. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939 (із змінами) // Відомості Верховної Ради України — 2011. — № 32. — Ст. 314.
41. Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частини першої, другої статті 32, частини другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2 — РП/2012 — справа № 1—9/2012 // Офіційний вісник України. 2012. — № 9. — Ст. 332.
42. Всеобщая декларация прав человека. Міжнародний документ від 10.12.1948 р. // Офіційний вісник України — 2008. — № 93. — Ст. 89.
43. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Міжнародний документ від 04.11.1950 р. // Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 р. // Голос України — 2001. — № 3.
44. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Міжнародний документ від 16.12.1966 р. // Ратифікація від 19.10.1973 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043
45. Про авторське і суміжні права: Закон від 23.12.1993 р. № 3792-XII. // Відомості Верховної Ради України — 1994. — № 13. — Ст. 64.
46. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII (із змінами) // Відомості Верховної Ради України — 2014. — № 49. — Ст. 2056.
47. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 226 p.
48. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova; — St Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 366 p.
49. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 366 p.
50. The Latvian Penal / edited and introduction by candidate of law A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Latvian by candidate of Law A.I. Lukashov. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2001. — 313 p.
51. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2001. — 298 p.

REFERENCES

1. Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: Pidruchnyk dlia studentiv yuryd. vuziv i fak. / za red. P.S. Matyshevskoho, P.P. Andrushka, S.D. Shapchenka. — K. : Yurinkom Inter, 1997. — 512 s.

2. *Bazhanov M.I.* Obektivnaja storona prestuplenija / M.I. Bazhanov // Uголовное право USSR. Chast' Obshhaja : Uchebnik [Ju.V. Aleksandrov, A.Sh. Jakupov, M.I. Bazhanov i dr.] ; pod red. V. V. Stashisa, A. Sh. Jakupova. — K. : Izd-vo "Vyshcha shkola", 1984. — S. 81—97.

3. *Burchak F.G.* Obektivnaja storona prestuplenija / F.G. Burchak, E.F. Fesenko // Uголовное право Ukrainskoj SSR na sovremennom jetape. Chast' obshhaja, otv. red. A.Ja. Svetlov, V.V. Stashis. — K. : Naukova dumka, 1985. — 448 s.

4. *Grishanin P.I.* Obektivnaja storona prestuplenija / P.I. Grishanin // Sovetskoe uголовное право : Chast' obshhaja : Uchebnoe posobie. — M. : VJuZI, 1961. — 147 s.

5. *Kudrjavcev V.N.* Obektivnaja storona prestuplenija / V.N. Kudrjavcev. — M. : Gosudarstvennoe izd-vo jurid. literatury, 1960. — 244 s.

6. *Korzhanskyi M.Y.* Obiektivna storona zlochynu / M.I. Korzhanskyi // Kryminalne pravo i zakonodavstvo Ukrainy. Chastyna Zahalna : Kurs lektcii / Za red. M.Y. Korzhanskoho. — K. : Atika, 2001. — S. 189—211.

7. *Kudrjavcev V.N.* Pravovoe povedenie : Norma i patologija / V.N. Kudrjavcev. — M. : Izd-vo "Nauka", 1982. — 288 s.

8. *Malinin V.B.* Prichinnaja svjaz' v uголовnom prave / V.B. Malinin. — SPb : Izdatel'stvo "Juridicheskij centr Press", 2000. — 416 s.

9. *Naumov A.V.* Obektivnaja storona prestuplenij / A.V. Naumov // Rossijskoe uголовное право. Kurs lekcij : v 3 t. T. 1. Obshhaja chast' / A.V. Naumov. — 4 — e izd. pererab. i dop. — M. : Volteres Kluver, 2007. — S. 313—343.

10. *Nomokonov V.A.* Obektivnaja storona prestuplenij / V.A. Nomokonov // Polnyj kurs uголовного prava : V 5 t. / Pod red. dokt. jurid. nauk, prof., zasl. dejatelja nauki RF A.I. Korobeeva. T. 1. : Perstuplenie i nakazanie. — SPb. : Izd-vo R. Aslanova "Juridicheskij centr Press" 2008. — S. 357—383.

11. *Petin I.A.* Mehanizm prestupnogo nasillja / I.A. Petin — SPb : "Izd-vo R. Aslanova "Juridicheskij centr Press", 2004. — 343 s.

12. *Piontkovskij A.A.* Obektivnaja storona sostava prestuplenija / A.A. Piontkovskij // Kurs sovetskogo uголовного prava : Chast' obshhaja. V 6-ti tomah / Redkol. : A.A. Piontkovskij i dr. — M. : Izd-vo Nauka, 1970. — T. 2. — S. 131—183.

13. *Semencova I.A.* Obektivnaja storona sostava prestuplenija / I.A. Semencova // Uголовное право : Obshhaja chast'. Serija "Sdaem jekzamen". — Rostov n/D: "Feniks", 2003. — S. 69—83.

14. *Tagancev V.S.* Prestupnaja dejatel'nost' / V.S. Tagancev // Russkoe uголовное право : Lekcii. Chast' obshhaja. V 2 t. T. 1. — M. : Nauka, 1994. — S. 265—372.

15. Uголовное право zarubezhnyh gosudarstv. Obshhaja chast' / Pod red. i s pre-disl. I.D. Kozochkina. — M. : Institut mezhdunarodnogo prava i jekonomiki A.S. Griboedova, 2001. — 576 s.

16. *Mtaviichuk V.K.* Kryminalno-pravova okhorona navkolysnogo pryrodnoho seredovyshcha (kryminalno-pravove ta kryminolohichne doslidzhennia) : Monohrafiia / V.K. Mtaviichuk. — K. : "Azymut — Ukraina", 2005. — 464 s.

17. *Babij A.P.* Prestuplenie protiv izbiratel'nyh, trudovyh i drugih lichnyh prav i svobod cheloveka i grazhdanina / A.P. Babij // Uголовnyj kodeks Ukrainy. Kommentarij: Pod redakciej Ju.A. Karmazina i E.L. Strel'cova. — Har'kov, OOO "Odisej", 2001. — S. 345—405.

18. *Hrodetskyi Yu.V.* Zlochyny proty vyborchykh, trudovykh ta insykh osobystykh prav i svobod liudyny i hromadianyna / Yu.V. Hrodetskyi, S.V. Hizimchuk, V.I. Tiutiuhin // Kryminalne pravo Ukrainy : Osoblyva chastyna : pidruchnyk / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov,

V.I. Tiutiuhin ta in. ; za red. prof. V.Ya. Tatsiia, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. — 5-te vyd., pererobl. i dopov. — Kh. : Pravo, 2015. — S. 112—161.

19. *Savchenko A.V.* Zlochyny proty vyborchyykh, trudovykh ta inshyykh osobystyykh prav i svobod / A.V. Savchenko, Yu.V. Shuliak // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / D.S. Azarov, V. K. Hryshchuk, A.V. Savchenko, V.V. Chernieia. — K. : Yurinkom Inter, 2016. — S. 369—414.

20. *Melnyk M.I.* Zlochyny proty vyborchyykh, trudovykh ta inshyykh osobystyykh prav i svobod liudyny i hromadianyna / M.I. Melnyk, M.I. Khavroniuk // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / za red. M.I. Melnyka, M.I. Khavroniuka. — 9-te vyd., pererobl. ta dopov. — K. : Yurydychna dumka, 2012. — S. 407—500.

21. *Hnietniev M.K.* Zlochyny proty vyborchyykh, trudovykh ta inshyykh osobystyykh prav i svobod liudyny i hromadianyna / M.K. Hnietniev, O.M. Hotin, M.V. Mazur // Kryminalne pravo (Osoblyva chastyna) : pidruchnyk / Za red. O.O. Dudorova, Ye.O. Pysmenskoho. — [2-he vyd.]. — K. : “VD “Dekor”, 2003. — S. 156—212.

22. *Nurkaeva T.N.* Lichnye (grazhdanskije) prava i svobody cheloveka i ih ohrana ugolovno-pravovymi sredstvami : voprosy teorii i praktiki / T.N. Nurkaeva. — SPB : Izdatel'stvo “Juridicheskij centr Press”, 2003. — 254 s.

23. Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. Pid zahalnoiu redaktsiieiu Potebenka M.O., Honcharenka V.H. — Kyiv : “FORUM”, 2001. — 2-ha chastyna. — 944 s.

24. *Viner N.* Kibernetika i obshchestvo / N. Viner. — M. : Izd-vo inostrannoï literatury. 1958. — 200 s.

25. Kryminalnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy № 2341-III vid 5 kvitnia 2001 r. // Vidomosti Verkhovnoi rady Ukrainy. — 2001. — № 25—26. — St. 131.

26. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukraïnskoï movy / z dod. i dop. // Uklad. Holov. Red. V.T. Busel. — K. : Irpin: VTF “Perun”, 2005. — 172 s.

27. Russko-ukraïnskij slovar', T. 2; Redaktory toma S.I. Golovashhuk, L.A. Korobchinskaja, N.N. Pilinskij. — Kiev : Izd-vo. “Naukova dumka”, 1966. — 756 s.

28. *Dal' Vladimir* Tolkovyj slovar' zhivogo velikoruskogo jazyka : V 4 t. — M. : Rus. Jaz., 1999. — T. 2: I. — O. — 1999. — 779 s.

29. *Kostenko O.M.* Nezakonni dii / O.M. Kostenko // Yurydychna entsyklopediia : V 6 t. / Redkol. : Yu. S. Shemshuchenko (holova redkol.) ta in. T. 4 ; N-P. — K. : Ukrainska entsyklopediia, 2002. — 720 s.

30. *Ozhegov S.I.* Slovar' russkogo jazyka : Ok. 57000 slov / Pod red. chl.-korr. AN SSSR N.Ju. Shvedovoj. — 19 izd. ispr. — M. : Rus. jaz., 1987. — 750 s.

31. Ukraïnsko-rosiïskij slovnyk. Vidpovidalni redaktory L.S. Palamatchuk, L.H. Skrypnyk. — Kyiv : Vydavnytstvo “Naukova dumka”, 1976. — 944 s.

32. Russko-ukraïnskij slovar', T. 3; Redaktory toma S.I. Golovashhuk, L.A. Korobchinskaja, N.N. Pilinskij. — Kiev : Izd-vo “Naukova dumka”, 1968. — 727 s.

33. *Svetlov O.Ya.* Znyshchennia i zruinuvannia pamiatok istorii ta kultury / O.Ya. Svetlov // Yurydychna entsyklopediia : V 6 t. / Redkol. : Yu.S. Shemshuchenko (holova redkol.) ta in. T. 2 — K. : Ukrainska entsyklopediia, 1999. — 744 s.

34. *Chuvakov O.A.* Prestuplenija protiv izbiratel'nyh, trudovyh i drugih lichnyh prav i svobod cheloveka i grazhdanina / O.A. Chuvakov // Ugolovnyj kodeks Ukrainy. Kommentarij. Pod. red. Ju.A. Karmazina i E.L. Strel'cova. — Har'kov : OOO “Odisej”, 2001. — S. 345—405.

35. *Pudovochkin Ju.E.* Uchenie ob osnovah ugolovnogo prava: [lekcii] / Ju.E. Pudovochkin — M. : Jurlitinform, 2012. — 240 s.

36. Konstytutsiia Ukrainy, pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 roku // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 1996. — № 30. — St. 141.

37. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 03.10.2003 r. № 435-IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — 2003. — № 40. — St. 356.

38. Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy vid 1 chervnia 2010 r. № 2297-VI (iz zminamy i dopovnenniamy) // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — 2010. — № 34. — St. 481.

39. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 2 zhovtnia 1992 r. № 2657 (iz zminamy) // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — 1992. — № 48. — St. 650.

40. Pro dostup do publichnoi informatsii: Zakon Ukrainy vid 13 sichnia 2011 r. № 2939 (iz zminamy) // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — 2011. — № 32. — St. 314.

41. Rishenniam Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam Zhashkivskoi raionnoi rady Cherkaskoi oblasti shchodo ofitsiinoho tлумachennia polozhen chastyny pershoi, druhoi statti 32, chastyny druhoi, tretoi statti 34 Konstytutsii Ukrainy vid 20 sichnia 2012 roku № 2 — RP/2012 — sprava № 1—9/2012 // Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2012. — № 9. — St. 332.

42. Vseobshhaja deklaracija prav cheloveka. Mizhnarodnyi dokument vid 10.12.1948 r. // Ofitsiyni visnyk Ukrainy — 2008. — № 93. — St. 89.

43. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod Mizhnarodnyi dokument vid 04.11.1950 r. // Konventsiiu ratyfikovano Zakonom № 475/97-VR vid 17.07.97 r. // Holos Ukrainy — 2001. — № 3.

44. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava. Mizhnarodnyi dokument vid 16.12.1966 r. // Ratyfikatsiia vid 19.10.1973 r. // [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043

45. Pro avtorske i sumizhni prava: Zakon vid 23.12.1993 r. № 3792-XII. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — 1994. — № 13. — St. 64.

46. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. № 1700-VII (iz zminamy) // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — 2014. — № 49. — St. 2056.

47. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2002. — 226 p.

48. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova; — St Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2002. — 366 p.

49. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2002. — 366 p.

50. The Latvian Penal / edited and introduction by candidate of law A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Latvian by candidate of Law A.I. Lukashov. — St. Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2001. — 313 p.

51. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2001. — 298p.

Матвійчук В.В. Об’єктивна сторона злочину порушення недоторканості приватного життя (ч. 1 ст. 182 КК України).

У статті досліджується об’єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 1 ст. 182 КК України. Автор з’ясовує існуючі погляди на прояв цього злочину зовні, полемізує

з їх авторами, виокремлює з них позитивні положення, які стають необхідними для з'ясування ознак об'єктивної сторони цього злочину.

Ключові слова: об'єктивна сторона злочину, порушення, недоторканність, приватне життя, дія, термінологія.

Матвейчук В.В. Объективная сторона преступления нарушения неприкосновенности частной жизни (ч. 1 ст. 182 УК Украины).

В статье исследуется объективная сторона преступления, предусмотренного ч. 1 ст. 182 УК Украины. Автор выясняет существующие взгляды на внешнее проявление этого преступления, полемизирует с их авторами, выделяет их положительные моменты, которые становятся необходимыми для выяснения признаков объективной стороны этого преступления.

Ключевые слова: объективная сторона преступления, нарушение, неприкосновенность, частная жизнь, действие, терминология.

Matviichuk V. The Objective Aspect of a Crime of Violation of Inviolability of Private Life (Part 1, Article 182 of the Criminal Code of Ukraine)

The article deals with the objective aspect of a crime provided for by Part 1, Article 182 of the Criminal Code of Ukraine. The author investigates the existing viewpoints on the external reflex of this crime, debates with their authors, details the positive ideas, which are important for the research of the objective aspect of a crime of violation of inviolability of private life.

Keywords: Objective Element of a Crime; Violation; Inviolability; Private Life; Action; Terminology

Стаття надійшла до редакції: 17.08. 2017.